

"Her zaman iyileri himaye ve fenaları ve yalancıları tokatlamak, rububiyetin bir âdeti olmasından..." ifadesi ile "Zalim izzetinde mazlum zilletinde kalıp buradan göçüyorlar." ifadesi zıt değil mi?

"Evet, bu kâinatta, gözümüz önünde bu muntazam tasarrufatı içinde adalet ve hikmetle ve rahmet ve inayet ve himayetle her zaman iyileri himaye ve fenaları ve yalancıları tokatlamak, rububiyetin bir âdeti olmasından, ef'âl-i Rahmâniyet muktezasıyla bir Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânı, Muhammed (a.s.m.)'in eline vermesi ve bine yakın mucizelerin pek çok envainı ona vermesi;.." (1)

Bir insanın ortalama altmış yıllık hayatında çektiği sıkıntı ve musibetlerin toplam oranı; adalet, rahmet ve hikmetle muamele gördüğü oranın yanında çok az kalır. Dolayısı ile kainatta galip ve asıl olan adalet, rahmet ve hikmetle muameledir, sıkıntı ve musibetler bunun yanında önemsiz kalır. **Yani kainatta hayır külli iken, şer cüzidir, cüziye bakarak külli görmezden gelinemez.**

Yirmi yaşına gelmiş bir delikanlıya **"Anne ve baban bu yaşına kadar sana nasıl davrandı?"** diye sorulsa, o onlardan gördüğü cüzi tokat ve cezaları nazara almayarak **"iyi ve müşfikane davrandı"** diyecektir. Allah'ın kainattaki muamelesi de bu şekildedir.

Adalet: Kelime olarak zulüm etmemek, herkese hakkını vermek ve her şeye lâyük olduğu muameleyi yapmak manalarına geliyor. Üstad Hazretleri adaleti şu şekilde tarif ediyor:

"Adalet iki şıktır. Biri müsbet, diğeri menfidir. Müsbet ise, hak sahibine hakkını vermektir. Şu kısım adalet, bu dünyada bedahet derecesinde ihatası vardır. Çünkü, Üçüncü Hakikatte ispat edildiği gibi, her şeyin istidat lisanıyla ve ihtiyac-ı fitrî lisanıyla ve ıztırar lisanıyla Fâtır-ı Zülcelâl'den istediği bütün matlubatını ve vücut ve hayatına lâzım olan bütün hukukunu mahsus mizanlarla, muayyen ölçülerle bilmüşahede veriyor. Demek adaletin şu kısmı, vücut ve hayat derecesinde kat'î vardır."

Müspet adalet; her şeyin yerli yerine konulması ve her hak sahibine hakkının verilmesi anlamındadır. **Mesela;** kuzunun bedenine aslan ruhu, aslanın bedenine de kuzu ruhu yerleştirmek adalete uygun olmaz. Bu aynı zamanda hikmete de aykırı olur.

Bu açıdan bakıldığında; kainatın umumunda mükemmel bir ölçü ve adaletin gözetildiği anlaşılır. Yani kainattaki bütün ahenk ve ölçüler, intizam ve kaideler hepsi adaletin bu şıkkının tezahürüdür. Her şey mutlak adalet ve ölçü içinde yaratılmıştır. Böyle mutlak adalet ve ölçü sahibi olduğu, kainat ile sabit olan bir zatın, *-adaletsiz olacak olan-* ahireti yaratmaması düşünülemez, mesajı verilmek isteniyor. Bu açıdan bakıldığında adalet kainatta yüzde yüz hükmediyor.

"İkinci kısım, menfidir ki, haksızları terbiye etmektir. Yani, haksızların hakkını, tazip ve tecziye ile veriyor. Şu şık ise, çendan tamamıyla şu dünyada tezahür etmiyor. Fakat o hakikatin vücudunu ihsas edecek bir surette, hadsiz işaret ve emarat vardır. Ezcümle, kavm-i Âd ve Semûd'dan tut, ta şu zamanın mütemerrid kavimlerine kadar gelen sille-i tedip ve te'ziyâne-i tâzip, gayet âli bir adaletin hükümran olduğunu hads-i kat'î ile gösteriyor." (2)

Adaletin bu şıkkı dünyada tam tecelli etmiyor, bu yüzden de ahiretin inşası gerekiyor. Yani Üstad Hazretlerinin birinci cümlesi adaletin birinci şıkkına bakarken, ikinci cümlesi adaletin ikinci şıkkına bakıyor, dolayısı ile bir tutarsızlık ve çelişki bulunmuyor.

Dipnotlar:

(1) bk. [On Beşinci Şuâ, Üçüncü Medrese-i Yusufiye'nin Tek Bir Dersinin Üçüncü Kısmı](#)

(2) bk. [Onuncu Söz, Onuncu Hakikat, Haşiye.](#)